

โครงการจัดทำสื่อ ๒๕ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
ภาคเรียนที่ ๑ รายวิชาประวัติศาสตร์

ชื่อ - ชื่อสกุล.....เลขที่.....
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....โรงเรียน.....

สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

โครงการจัดทำสื่อ ๖๕ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
ภาคเรียนที่ ๑ รายวิชาประวัติศาสตร์

ชื่อ - ชื่อสกุล..... เลขที่.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่..... โรงเรียน.....

สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรียนรู้เรื่องราวท้องถิ่นของเรา.....	๑
บทความ เรื่อง ใครคือแพทย์ผู้ผ่าท้องทำคลอดเป็นคนแรกในประเทศไทย.....	๒
ใบกิจกรรมกลุ่ม เรื่อง วิเคราะห์การใช้ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์.....	๕
ใบกิจกรรม เรื่อง เรียนรู้ท้องถิ่นด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์.....	๗
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ รากเหง้าโลกตะวันตก.....	๙
ใบงาน เรื่อง ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของทวีปยุโรป.....	๑๐
ใบความรู้ เรื่อง อารยธรรมกรีก.....	๑๑
ใบความรู้ เรื่อง อารยธรรมโรมัน.....	๑๒
ใบงาน เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของยุโรปสมัยโบราณ.....	๑๓
ใบงาน เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของยุโรปสมัยกลาง.....	๑๔
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ จากโลกเก่าสู่โลกใหม่.....	๑๕
ใบความรู้ เรื่อง การสำรวจทางทะเลและค้นพบดินแดนใหม่.....	๑๖
ใบความรู้ เรื่อง การปฏิรูปศาสนาคริสต์และการเป็นรัฐชาติสมัยใหม่.....	๑๘
ใบความรู้ เรื่อง การปฏิวัติวิทยาศาสตร์.....	๒๑
ใบความรู้ เรื่อง การปฏิวัติอุตสาหกรรม.....	๒๓
ใบความรู้ เรื่อง การแสวงหาอาณานิคม.....	๒๕
ใบกิจกรรม เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของยุโรปสมัยใหม่ (๑).....	๒๘
ใบกิจกรรม เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของยุโรปสมัยใหม่ (๒).....	๒๙
ใบความรู้ เรื่อง ทวีปอเมริกาเหนือ.....	๓๐
ใบความรู้ เรื่อง ทวีปอเมริกาใต้.....	๓๑
ใบความรู้ เรื่อง ทวีปแอฟริกา.....	๓๒
ใบความรู้ เรื่อง ทวีปออสเตรเลีย.....	๓๓
ใบงาน เรื่อง สภาพทางภูมิศาสตร์ของทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ แอฟริกาและออสเตรเลีย ที่มีผลต่อพัฒนาการโดยสังเขป.....	๓๔
ใบความรู้ เรื่อง เผ่าและกลุ่มประชากรในทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ แอฟริกาและออสเตรเลีย.....	๓๕
ใบกิจกรรม เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ แอฟริกาและ ออสเตรเลียก่อนการเข้ามาของชาวยุโรป.....	๔๖
ใบงาน เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ แอฟริกาและออสเตรเลีย ตั้งแต่การเข้ามาของชาวยุโรป.....	๔๗
ใบกิจกรรม เรื่อง อิทธิพลของยุโรปสมัยใหม่ที่มีต่อทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ แอฟริกาและ ออสเตรเลีย.....	๔๘

โครงการจัดทำสื่อ ๖๕ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เรียนรู้เรื่องราวท้องถิ่นของเรา

ใครคือแพทย์ผู้ผ่าท้องทำคลอดเป็นคนแรกในประเทศไทย

รศ. นพ. เอกชัย โควาวิสารัช

ในปัจจุบันนี้การผ่าท้องทำคลอด (Caesarean section) เป็นวิธีการคลอดอีกทางหนึ่งที่สูตินรีแพทย์จะให้คุณแม่คลอดเมื่อมีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ เช่น ภาวะรกเกาะต่ำหรือศีรษะทารกไม่ได้สัดส่วนกับเชิงกรานของมารดา เป็นต้น โดยในปัจจุบันนี้การผ่าท้องทำคลอดมีความปลอดภัยสูงมาก แต่ถ้าเป็นเมื่อแรกเริ่มที่มีการผ่าท้องทำคลอด พบว่ามารดาที่ได้รับการผ่าท้องทำคลอดมีอัตราการตายสูงมาก

ในการประชุมวิชาการและการประชุมสามัญประจำปีของราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย บางปีมีปาฐกถาเกียรติยศ “หลวงไวทยะศรางกูร” โดยหนังสือประกอบการประชุมของการประชุมวิชาการครั้งที่ ๒๕ และการประชุมสามัญประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้เขียนประวัติของท่านว่า

“...หลวงไวทยะศรางกูร เป็นสูตินรีแพทย์ที่เรียนจากประเทศอังกฤษตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๒ โดยทุนของกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) และได้เดินทางกลับสู่ประเทศไทยราว พ.ศ. ๒๔๖๒ และรับราชการที่โรงพยาบาลศิริราช ได้ทำคุณประโยชน์แก่วงการแพทย์ไว้หลายอย่างเช่น นำระเบียบการทำงานของพยาบาลจากอังกฤษมาใช้ อาทิเช่น ให้มีเวชปฏิบัติงานของพยาบาลตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นผลัดและท่านได้ทำการผ่าตัดเอาเด็กออกจากหน้าท้องแม่เป็นครั้งแรก...”

ต่อมาราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทยได้จัดทำหนังสือ ๔๐ ปี ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ราชวิทยาลัยฯ ได้จัดทำขึ้นในวาระครบรอบ ๔๐ ปี ของราชวิทยาลัยฯ โดยนับสืบเนื่องมาจากเมื่อครั้งเป็นสมาคมสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นต้นมา ซึ่งภายในเล่มมีบทความการผ่าตัดคลอดรายแรกในประเทศไทยเรื่อง “คนมีครรภ์ราย ๑ ที่ต้องผ่าเอาเด็กออกทางหน้าท้อง” ซึ่งเขียนโดย นายพันโท หลวงศักดิ์ดาพลรัักษ์ ซึ่งต่อมาท่านได้รับราชการสนองพระเดชพระคุณเป็นแพทย์หลวงประจำพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ จนได้พระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพลตรี พระยาดำรงแพทยาคูณ (ชื่น พุทธิแพทย์)

ผมขอสรุปย่อๆ เกี่ยวกับบทความนี้เป็นรายงานผู้ป่วยของหญิงค่อมอายุ ๓๒ ปี ที่ได้เข้ามารับการรักษาด่วนในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๔๖๐ โดยมีอายุครรภ์ ๙ เดือน และเริ่มมีอาการเจ็บครรภ์หญิงตั้งครรภ์รายนี้มีกระดูกเชิงกรานผิดปกติ เนื่องจากเมื่ออายุ ๔ ขวบ ได้ตกบันได หลังกระดูกสันหลังมีอาการเจ็บที่หลัง ตั้งแต่นั้นมากระดูกสันหลังก็เลยเป็นวัณโรค

แต่เดิมท่านวางแผนจะใช้หัตถการทำลายเด็กโดยใช้เครื่องมือเจาะสมองเพื่อให้ศีรษะทารกมีขนาดเล็กและสามารถคลอดทางช่องคลอดได้ แต่เนื่องจากปากมดลูกไม่เปิดขยายเพียงพอที่จะทำให้หัตถการทำลายเด็กดังกล่าวได้ จึงผ่าท้องทำคลอดได้ทารก ๒.๕ กิโลกรัม เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน แต่สุดท้ายทารกมีชีวิตอยู่ได้เพียง ๘ วัน ก็เสียชีวิต แต่มารดาปลอดภัยและสามารถกลับบ้านได้ ซึ่งบทความนี้ได้ถูกตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสารชื่อจดหมายเหตุทางแพทย์ของแพทยสมาคม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑

การที่มีผู้กล่าวว่าทั้งหลวงไวทยะศรางกูรและ นายพันโท หลวงศักดิ์ดาพลรัักษ์ เป็นผู้ผ่าท้องทำคลอดเป็นคนแรกในประเทศไทย ก็ทำให้ผมเกิดความงุนงงเป็นอย่างยิ่งว่า จริง ๆ แล้วใครกันแน่ที่เป็นผู้ผ่าท้องทำคลอดเป็นคนแรกในประเทศไทย

ผมจึงขอทำหน้าที่เป็นนักสืบประวัติศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาจากทาง นายพันโท หลวงศักดิ์ดา พลรักษ์ ก่อน ก็พบว่า ท่านได้เขียนเอกสารเป็นบทความทางการแพทย์ที่ได้ลงตีพิมพ์ในจดหมายเหตุทางแพทย์ ซึ่งเป็นวารสารที่เป็นทางการของแพทยสมาคมแห่งประเทศไทย โดยได้รับการตีพิมพ์เมื่อเดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ ว่า ท่านได้ผ่าตัดทำคลอดเมื่อเวลา ๑๐ นาฬิกาของเช้าวันที่ ๑๕ กันยายน (พ.ศ. ๒๔๖๑ – ผู้เขียน) ซึ่งหลักฐานฉบับนี้มีความเชื่อถือได้สูงมาก เนื่องจากมีการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นกิจจะลักษณะต่อประชาชนทั่วไป

นอกจากนี้ก็ยังมียกเอกสารสำคัญที่เป็นบทความทางวิชาการอีก ๒ ชิ้นซึ่งถูกรวบรวมไว้ในหนังสือ ๔๐ ปี ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทยที่ยืนยันสนับสนุนการมีอยู่จริงของเอกสารดังกล่าวอีกชิ้นหนึ่งด้วย

เอกสารชิ้นแรก : ศ. นพ. อีระ สุขวัจจน์ ได้เขียนเป็นบทความเรื่อง “ประวัติการสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยาของเมืองไทย” ในจดหมายเหตุทางแพทย์ฉบับพิเศษ ๒๕๑๘ ของสมาคมสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย ๔ ดังนี้

“...ส่วนเรื่องงานทางการแพทย์รักษาคนไข้ทางโรคเฉพาะสตรีและทางสูติกรรมก็ได้เจริญขึ้นตลอดตั้งแต่เริ่มตั้งโรงพยาบาลของสภาอากาศ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการสร้างวิวัฒนาการนี้ก็คือพระยาดำรงแพทยคุณ (ครั้งยังเป็น พ.ท.หลวงศักดิ์พลรักษ์) ถ้าว่าตามหลักฐานละก็ควรจะเป็นศิษย์แพทย์คนแรกที่ตีพิมพ์เรื่องการผ่าหน้าท้องเอาเด็กออกครั้งแรกที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐...”

เอกสารชิ้นที่ ๒ : บทความนี้ ผมได้นำมาจากบทความเรื่อง “ประวัติของการสูตินารีเวชศาสตร์ไทย (บางส่วน)” โดย พล.ท. ผ่อง มีคุณเอี่ยม ที่คัดลอกมาไว้ในหนังสือ ๔๐ ปี ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๒ อีกทีหนึ่ง โดยเขียนว่าได้คัดลอกบทความนี้มาจากจุลสารสมาคมสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย ปีที่ ๓ เล่มที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ น. ๕๒-๕๔ (น่าจะมีความผิดพลาดเรื่อง พ.ศ. เนื่องจากสมาคมสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทยได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นวิทยาลัยสังกัดแพทยสภา เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๓๐ และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นราชวิทยาลัยสูติแพทย์แห่งประเทศไทยอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๖ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่มีจุลสารสมาคมสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทยเมื่อ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖ ผมคิดว่าที่ถูกต้องน่าจะเป็น พ.ศ. ๒๕๒๖ – ผู้เขียน) ซึ่งได้จากการบรรยายในการประชุมวิชาการ ครั้งที่ ๒๑ ของสมาคมสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย ณ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๕ มีความตอนหนึ่งว่า

“...ครั้น ณ วันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมโรงเรียนราชแพทยาลัยเข้าในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าพี่ยาเธอกรมขุนไชยนาทนเรนทร [น่าจะผิดเนื่องจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ เป็นพระบรมเชษฐาของกรมขุนไชยนาทนเรนทร เนื่องจากทรงพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๒๓ แต่กรมขุนไชยนาทนเรนทร ประสูติเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๒๘ – ผู้เขียน] ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมมหาวิทยาลัยและในยุคนี้อเองเราได้พลตรีพระยาดำรงแพทยคุณ (ขึ้น พุทธิแพทย์) เป็นอาจารย์ผู้หนึ่งในคณะแพทยศาสตร์ซึ่งจะได้ปรากฏในบทความเรื่อง การผ่าตัดเซซาเรียนเซกชัน [การผ่าท้องทำคลอด – ผู้เขียน] รายแรกของเมืองไทยอันได้นำรีปรับจากจดหมายเหตุทางแพทย์ของแพทยสมาคม สมัย พ.ศ. ๒๔๖๑ ซึ่งมีอยู่ในสุฉิบัตร์ การประชุมใหญ่ครั้งนี้แล้ว...”

ส่วนเอกสารหลักฐานที่สนับสนุนว่าคุณหลวงไวทยะธรางกูรเป็นผู้ทำการผ่าท้องทำคลอดเป็นครั้งแรกในประเทศไทยมีเพียงเอกสารประกอบการประชุมของราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย ซึ่งไม่ได้แจ้งเอกสารอ้างอิงไว้ โดยมีข้อความดังนี้

“...ในด้านวิชาการ นายแพทย์ หลวงไวทยะสรรางกูร ได้ทำการผ่าตัดเอาเด็กออกทางหน้าท้อง (Caesarean) เป็นครั้งแรกและปลอดภัยทั้งแม่และเด็ก ทำให้ประชาชนหันมานิยมแพทย์แผนปัจจุบันและมารับการคลอดตามแผนปัจจุบันมากขึ้น (สมัยนั้นนิยมให้หมอดำยาแก้ปวด)...”

แต่หากพิจารณาตามช่วงเวลาของการผ่าท้องทำคลอดที่อ้างถึงนี้ ก็น่าจะหลังจาก พ.ท. หลวงศักดาพลรักษ์ ซึ่งผ่าท้องทำคลอด เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๔๖๑ เพราะหลวงไวทยะสรรางกูรเดินทางกลับจากการศึกษาที่ประเทศอังกฤษมาถึงประเทศไทยราว พ.ศ. ๒๔๖๒

ดังนั้นจึงเป็นไปได้เลยที่หลวงไวทยะสรรางกูรจะผ่าท้องทำคลอดผู้ตั้งครุฑรายแรกในประเทศไทย ก่อน พ.ท. หลวงศักดาพลรักษ์ ในการเขียนเรื่อง “ใครเป็นผู้ผ่าท้องทำคลอดเป็นคนแรกในประเทศไทย” นี้ โดยส่วนตัวผมมีความเคารพนับถือหลวงไวทยะสรรางกูรในฐานะท่านเป็นบูรพาจารย์ทางสุติศาสตร์และนรีเวชวิทยาและไม่มีอคติอะไรต่อท่านแต่ประการใดเลยเพียงแต่ผมต้องการค้นหาความถูกต้องของข้อมูลทางวิชาการเท่านั้น

โดยสรุป จากเอกสารหลักฐานที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นที่น่าเชื่อว่า นายพันโท หลวงศักดาพลรักษ์ (ชื่น พุทธิแพทย์) เป็นแพทย์ผู้ผ่าท้องทำคลอดเป็นคนแรกในประเทศไทย

ที่มา : https://www.silpa-mag.com/history/article_๓๙๕๔๑

ใบกิจกรรมกลุ่ม
เรื่อง วิเคราะห์การใช้ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่านบทความวิชาการทางประวัติศาสตร์ จากนั้นให้นักเรียนวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นต่อไปนี้

๑. ชื่อบทความ.....

๒. ผู้แต่ง.....

๓. ในบทความดังกล่าวมีประเด็นคำถามที่ผู้เขียนต้องการหาคำตอบอะไรบ้าง

.....

.....

๔. หลักฐานในบทความ

ชื่อหลักฐาน	เป็นหลักฐานชั้นใด	ผู้แต่ง/ผู้สร้างหลักฐาน

๕. นักเรียนคิดว่าผู้เขียนบทความใช้หลักฐานได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

๖. ให้นักเรียนยกตัวอย่างเนื้อหาในบทความที่มีการวิเคราะห์ และ/หรือ ตีความหลักฐาน มาอย่างน้อย ๒ ข้อความ

๑)

.....
.....

๒)

.....
.....

๗. บทความนี้มีข้อสรุปหรือคำตอบในประเด็นที่สงสัยอย่างไร

.....
.....
.....

ใบกิจกรรม
เรื่อง เรียนรู้ท้องถิ่นด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

๑ กำหนดหัวเรื่องที่จะศึกษา

๒ การรวบรวมหลักฐาน

ชื่อหลักฐาน	ประเภทของหลักฐาน	ผู้แต่ง	เนื้อหา

๓

การประเมินคุณค่าของหลักฐาน

๔

การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูล

๕

การเรียบเรียงหรือการนำเสนอ

โครงการจัดทำสื่อ ๖๕ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ รากเหง้าโลกตะวันตก

ใบงาน

ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของทวีปยุโรป

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปข้อมูลที่ได้จากกรนำเสนองานอภิปรายกลุ่มอื่น ๆ

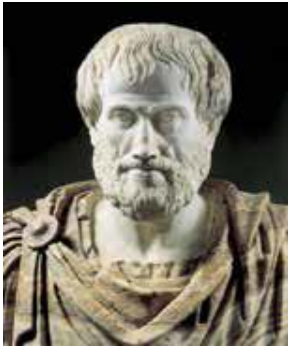
กลุ่ม.....	กลุ่ม.....	กลุ่ม.....	กลุ่ม.....	สรุปความรู้ที่ได้
ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของทวีปยุโรป	ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของทวีปยุโรป	ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของทวีปยุโรป	ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของทวีปยุโรป	ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของทวีปยุโรป
ลักษณะทางภูมิประเทศของทวีปยุโรป	ลักษณะทางภูมิประเทศของทวีปยุโรป	ลักษณะทางภูมิประเทศของทวีปยุโรป	ลักษณะทางภูมิประเทศของทวีปยุโรป	ลักษณะทางภูมิประเทศของทวีปยุโรป
ลักษณะทางภูมิอากาศของทวีปยุโรป	ลักษณะทางภูมิอากาศของทวีปยุโรป	ลักษณะทางภูมิอากาศของทวีปยุโรป	ลักษณะทางภูมิอากาศของทวีปยุโรป	ลักษณะทางภูมิอากาศของทวีปยุโรป
ทรัพยากรที่สำคัญของทวีปยุโรป	ทรัพยากรที่สำคัญของทวีปยุโรป	ทรัพยากรที่สำคัญของทวีปยุโรป	ทรัพยากรที่สำคัญของทวีปยุโรป	ทรัพยากรที่สำคัญของทวีปยุโรป

อารยธรรมกรีก

อารยธรรมกรีกเป็นอารยธรรมที่เจริญอยู่ในคาบสมุทรกรีกโดยมีพัฒนาการมาตั้งแต่ ๑๒๐๐-๘๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช กรีกมีรูปแบบการปกครองเป็นนครรัฐหรืออะโครโพลิส (Acropolis) แต่ละนครรัฐจะมีอิสระทางการเมือง นครรัฐที่สำคัญของกรีก ได้แก่ เอเธนส์ สปาร์ตา และมาซิโดเนีย โดยเอเธนส์เป็นนครรัฐที่เป็นต้นกำเนิดการปกครองแบบประชาธิปไตย นครรัฐสปาร์ตาเป็นรัฐทหารที่มีระเบียบวินัยเข้มงวด รัฐมีอำนาจเด็ดขาดในการกำกับดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิด ส่วนนครรัฐมาซิโดเนียเป็นรัฐทหารที่เชี่ยวชาญในการรบสามารถขยายอาณาเขตเข้ามาถึงตอนเหนือของอินเดียได้ในช่วงประมาณ ๓๓๔-๓๒๖ ปีก่อนคริสต์ศักราช

พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช
ที่มา: หนังสือส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, หน้า ๑๔๕

อริสโตเติล (Aristotle)
ที่มา: หนังสือส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, หน้า ๑๔๑

กรีกเป็นชนชาติที่เห็นความสำคัญของมนุษย์ว่าสามารถคิดอย่างมีเหตุผลได้ จึงมีแนวคิดปรัชญาที่เน้นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ หรือเรียกว่า **มนุษยนิยม** โดยมีนักปรัชญาคนสำคัญเช่น โซเครตีส (Socrates) เพลโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) เป็นต้น กรีกมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการสาขาต่าง ๆ เช่น คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ การแพทย์ การศึกษา การค้าทางทะเล ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม เป็นต้น ทั้งนี้อารยธรรมกรีกได้แพร่หลายไปยังดินแดนรอบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนถึงตอนเหนือของแอฟริกา เปอร์เซีย และอินเดีย

มหาวิหารพาร์เธนอน
ที่มา: หนังสือส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, หน้า ๑๔๐

รูปแบบสถาปัตยกรรมของกรีก
ที่มา: <https://pixabay.com/th/vectors/%e0%b9%80%e0%b8%aa%e0%bb%b2->

อารยธรรมโรมัน

อารยธรรมโรมันเป็นอารยธรรมของพวกอินโด-ยูโรเปียนที่อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในคาบสมุทรอิตาลี และได้สร้างกรุงโรมขึ้นเป็นศูนย์กลางของจักรวรรดิโรมันเมื่อ ๗๕๓ ปีก่อนคริสต์ศักราช โรมันได้รับวัฒนธรรมมาจากกรีก และได้นำมาผสมผสานกับอารยธรรมอียิปต์และเมโสโปเตเมียจนกลายมาเป็นรากฐานของอารยธรรมตะวันตกในปัจจุบัน

ชาวโรมันได้สร้างเมืองในลักษณะป้อมปราการเพื่อป้องกันการรุกรานของข้าศึก มีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงโรม โดยมีการปกครองหลายรูปแบบ เริ่มต้นจากระบบกษัตริย์แล้วพัฒนาเป็นการปกครองแบบสาธารณรัฐ ต่อมาได้ขยายอาณาเขตไปปกครองดินแดนแห่งอื่น ๆ เป็นการปกครองที่เรียกว่า **จักรวรรดิโรมัน** เมื่อ ๒๗ ปีก่อนคริสต์ศักราช ซึ่งมีการจัดกองทัพที่เป็นระบบ มีระเบียบวินัยเคร่งครัด และมีอาวุธที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถขยายอาณาเขตครอบคลุมทวีปยุโรป แอฟริกา และเอเชีย

อารยธรรมโรมันมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรม มีการสร้างอาคารสาธารณะต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของรัฐและประโยชน์ใช้สอยของสาธารณชน เช่น โรงมหรสพขนาดใหญ่ที่เรียกว่า **โคลอสเซียม (Colosseum)** เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน เช่น เป็นที่แสดงกีฬาสู้กับสิงโต สถานที่อาบน้ำสาธารณะเพื่อเป็นที่พบปะสังสรรค์ ออกกำลังกาย เป็นต้น นอกจากนี้ ชาวโรมันได้สร้างกฎหมายฉบับแรกของยุโรป เรียกว่า **กฎหมายสิบสองโต๊ะ (The Code of the Twelve Tables)** ซึ่งเป็นแม่บทกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ต่อมาประมาณ ๖๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช ศาสนาคริสต์ได้ถือกำเนิดขึ้นในดินแดนปาเลสไตน์ แต่ถูกชาวโรมันปราบปราม จนกระทั่งถึง ค.ศ. ๓๑๓ จักรพรรดิคอนสแตนติน (Constantine) ทรงให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาแก่ชาวโรมันและพระองค์ก็ทรงนับถือศาสนาคริสต์ด้วย ทำให้ในเวลาต่อมาศาสนาคริสต์กลายเป็นศาสนาประจำชาติของจักรวรรดิโรมันและเผยแผ่ไปยังดินแดนต่าง ๆ ของจักรวรรดิโรมัน และเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ ๕ จักรวรรดิโรมันเริ่มเสื่อมลงและถูกชนเผ่าเยอรมันเข้ามารุกราน ในที่สุดชนเผ่าเยอรมันก็ยึดกรุงโรมได้เมื่อ ค.ศ. ๔๗๖ นับเป็นการสิ้นสุดสมัยโบราณ

โคลอสเซียม (Colosseum)
ที่มา: <https://1th.me/qDuKy>

ในงาน
เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของยุโรปสมัยโบราณ

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ประเด็นสำคัญหรือเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ยุโรปสมัยโบราณ จากนั้นนำประเด็นสำคัญหรือเหตุการณ์มาเรียงลำดับเป็นเส้นเวลา (Timeline)

๑๒๐๐-๘๐๐ ปีก่อนคริสต์ศักราช
เริ่มต้นอารยธรรมกรีก

ค.ศ. ๔๗๖
เผ่าเยอรมันยึดกรุงโรม
นับเป็นการสิ้นสุดสมัยโบราณ

ใบงาน

เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของทวีปยุโรปในสมัยกลาง

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปเหตุการณ์ต่าง ๆ ในยุโรปสมัยกลางที่ได้จากการนำเสนอของสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ

	เหตุการณ์	สาเหตุ	ผลกระทบ
๑			
๒			
๓			
๔			
๕			
๖			

โครงการจัดทำสื่อ ๖๕ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ จากโลกเก่าสู่โลกใหม่

ใบความรู้ เรื่อง การสำรวจทางทะเลและค้นพบดินแดนใหม่

การสำรวจทางทะเลของชาวยุโรปเกิดจากความต้องการพัฒนาเส้นทางทะเลติดต่อระหว่างยุโรปกับเอเชียส่งผลให้เกิดเส้นทางเดินเรือติดต่อระหว่างดินแดนต่างๆ รอบโลก ทำให้ค้นพบดินแดนใหม่ ๆ ซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักมาก่อน และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติอย่างกว้างขวาง

ที่มาของการสำรวจทางทะเล

๑) การมีวิทยาการที่ก้าวหน้า การศึกษาในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการผลักดันให้ชาวยุโรปหันมาสนใจต่อท้องทะเลที่กั้นระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตก นอกจากนี้ความรู้ในการใช้เข็มทิศ การพัฒนารูปทรงและขนาดของเรือให้แข็งแรงทนทานต่อสภาพลมฟ้าอากาศ สามารถที่จะเดินทางไกลได้ดีขึ้น ทำให้ชาติตะวันตกหลังไหลสู่โลกตะวันออกอย่างกว้างขวาง

ที่มา : หนังสือส่งเสริมประสิทธิภาพ
การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
หน้า ๑๔๘

๒) แรงผลักดันทางการค้า เมื่อพวกมุสลิมเติร์กสามารถยึดครองจักรวรรดิไบแซนไทน์ ทำให้การค้าทางบกระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกหยุดชะงัก แต่สินค้าต่างๆ จากตะวันออก เช่น ผ้าไหม เครื่องเทศ ยาต่าง ๆ ยังเป็นที่ต้องการของตลาดตะวันตก หนทางเดียวที่พ่อค้าจะติดต่อค้าขายได้ก็คือ การติดต่อค้าขายทางทะเล ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสำรวจเส้นทางทางทะเล เพื่อหาเส้นทางติดต่อกับดินแดนต่าง ๆ

๓) อิทธิพลของแนวคิดในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการ แนวความคิดในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการทำให้ชาวยุโรปมุ่งหวังที่จะสร้างชื่อเสียงเกียรติยศและความต้องการที่จะเสี่ยงโชคเพื่อชีวิตที่ดีกว่า ผลักดันให้ชาวยุโรปเกิดความกล้าหาญที่จะเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งความกระตือรือร้น ที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และรักการผจญภัย เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวยุโรปกล้าเสี่ยงภัยเดินทางสำรวจมหาสมุทรที่กว้างใหญ่ไพศาล

๓.๒.๒ การสำรวจทางทะเลของประเทศต่างๆ ในยุโรป

วาสโก ดา กามา

ที่มา : <http://legendtheworld.blogspot.com/2013/08/vasco-da-gama.html>

๑) โปรตุเกส เป็นชาติแรกเริ่มสำรวจทางทะเลอย่างจริงจัง โดยการเดินทางที่สำคัญคือวาสโก ดา กามา (Vasco da Gama) นักเดินเรือชาวโปรตุเกส ประสบความสำเร็จในการเดินเรืออ้อมแหลมกูดโฮปและแล่นเรือข้ามมหาสมุทรอินเดียไปยังประเทศอินเดีย ในปี ค.ศ. ๑๔๙๘

๒) สเปน เริ่มต้นสำรวจดินแดนโดย คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส นักเดินเรือชาวอิตาลีที่ได้รับการสนับสนุนจากกษัตริย์สเปนในปี ค.ศ. ๑๔๙๒ โคลัมบัสแล่นเรือข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกไปทางตะวันตกของยุโรปและพบหมู่เกาะเวสต์อินดีส (West Indies) ซึ่งเขาเข้าใจผิดว่าเป็นชายฝั่งทะเลของอินเดีย ต่อมาอเมริโก เวสปุชชี (Americo Vespucci) จึงทราบว่าดินแดนที่โคลัมบัสค้นพบนั้นเป็น “โลกใหม่” หรือดินแดนใหม่ที่ยังไม่เป็นที่รู้จักในยุโรปและเรียกว่า “อเมริกา” ตามชื่อของเขา

๓) ฮอลันดา เดิมฮอลันดาเคยอยู่ใต้การปกครองของสเปน และทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางในการค้าเครื่องเทศ จนกระทั่ง ค.ศ. ๑๕๘๑ ได้แยกตัวเป็น

อิสระจากสเปน ทำให้สเปนประกาศปิดท่าเรือลิสบอนส่งผลให้ฮอลันดาไม่สามารถซื้อเครื่องเทศได้อีก ฮอลันดา จึงต้องหาเส้นทางทางทะเลเพื่อซื้อเครื่องเทศโดยตรง ใน ค.ศ. ๑๕๙๘ ได้จัดตั้งสถานีการค้าในเกาะชวา และจัดตั้ง**บริษัทอินเดียตะวันออก**ของฮอลันดา เพื่อควบคุมการค้าเครื่องเทศ

๔) **อังกฤษ** ใน ค.ศ. ๑๕๘๘ กองทัพเรือของอังกฤษทำสงครามชนะ**กองทัพเรืออาร์มาดา**ของสเปน ได้ทำให้อังกฤษขยายอิทธิพลสู่ดินแดนตะวันออก และเป็นคู่แข่งทางการค้ากับฮอลันดา ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ รัฐบาลอังกฤษได้จัดตั้งบริษัทเอเชียตะวันออกของอังกฤษ ซึ่งได้จัดตั้งสถานีการค้าในอินเดียและคาบสมุทรมลายู ต่อมาดินแดนเหล่านั้นกลายเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ส่วนในทวีปอเมริกาเหนือ นั้น ชาวอังกฤษเข้าไปตั้งถิ่นฐาน และขยายต่อไปจนมีอาณานิคมรวม ๑๓ แห่ง

ผลของการสำรวจทางทะเล

๑) **เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม** กล่าวคือ ชาวยุโรปได้นำความเจริญของตนเองเข้าไปยัง ดินแดนต่าง ๆ ที่ไปถึง เกิดการแพร่กระจายวัฒนธรรมตามแบบตะวันตก ในขณะที่เดียวกันยุโรปได้รับอารยธรรม จากดินแดนอื่นๆ เช่น วิทยาการของชาวตะวันออก รวมไปถึงสินค้าและพืชพรรณที่มีบทบาทสำคัญต่อการ ดำเนินชีวิตของชาวยุโรป เช่น ยาสูบจากหมู่เกาะเวสต์อินดีส น้ำตาลและมันฝรั่งจากอเมริกาใต้

๒) **ศาสนาคริสต์**ได้แผ่ขยายไปในดินแดนต่าง ๆ ที่ชาวยุโรปเข้าไปติดต่อค้าขาย หรือดินแดนที่ยุโรป ได้เข้ายึดครองจัดตั้งเป็นอาณานิคม ในบางแห่งใช้แบบสันตวิธี โดยบาทหลวงจะทำหน้าที่สั่งสอนให้การศึกษา กับชาวพื้นเมืองและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ในบางแห่งใช้วิธีการรุนแรงบีบบังคับคนพื้นเมืองโดยเฉพาะ ในบริเวณอเมริกากลางและอเมริกาใต้ให้มาเข้ารับนับถือคริสต์ศาสนา ทำให้ศาสนาคริสต์เจริญอย่างมั่นคง ในดินแดนนั้น

๓) **การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของยุโรป** การค้นพบดินแดนใหม่ส่งผลให้การค้าขยายตัว อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ในยุโรปต่างใช้นโยบาย**แข่งขันทางเศรษฐกิจ**เป็นหลัก บรรดาพ่อค้า และนายทุนรวมตัวกันจัดตั้งบริษัทโดยมีกษัตริย์ให้การสนับสนุนทำการค้าในนามของประเทศ ทำให้บรรดา **พ่อค้าและนายทุน**มีฐานะมั่นคงและกลายเป็นบุคคลชั้นนำทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ในเวลาต่อมา

ใบความรู้ เรื่อง การปฏิรูปศาสนาคริสต์และการเป็นรัฐชาติสมัยใหม่

การปฏิรูปศาสนาคริสต์

การปฏิรูปศาสนาคริสต์ โดยหมายถึง ขบวนการในยุโรปตะวันตกที่ปัจเจกชนและสถาบันต่าง ๆ แสดงความเห็นคัดค้านการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามหลักในคัมภีร์ไบเบิล การปฏิรูปดังกล่าวเกิดขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จนในที่สุดคริสต์ศาสนาในยุโรปได้แตกแยกเป็น ๒ นิกาย คือโรมันคาทอลิก และ โปรเตสแตนต์

สาเหตุของการปฏิรูปศาสนาคริสต์

๑. **ความเสื่อมของศาสนจักร** อันเกิดจากการที่พระเจ้าไปมีส่วนร่วมในสงครามครูเสด สภาพความเป็นอยู่ของพระที่ร่ำรวยและหรูหรา ไม่เหมาะสมกับการเป็นนักบวช การทุจริตในงานศาสนา รวมไปถึงมีการขายใบบุญใต่บาปซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นลักษณะของการค้าเพื่อความร่ำรวยของคริสตจักรมากกว่าความศรัทธาในศาสนา

๒. **ความเสื่อมของระบบฟิวดัลและการพัฒนาเป็นรัฐชาติ** ทำให้กษัตริย์ต้องการอำนาจเต็มที่ไม่ต้องการให้สมเด็จพระสันตะปาปามีอิทธิพลเหนืออาณาจักรและประชาชน ทำให้เมื่อมีการปฏิรูปศาสนาขึ้น กษัตริย์ในหลาย ๆ อาณาจักรจึงให้การสนับสนุนเพื่อที่จะได้ตั้งอำนาจการปกครอง อำนาจทางศาลและความมั่งคั่งกลับคืนมา

๓. **ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ** ทำให้ระบบการค้า ชนชั้นกลางและเมืองเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่แนวคิดทางศาสนาไม่สนับสนุนการค้าแบบแสวงหาผลกำไร ทำให้เป็นอุปสรรคต่อระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ที่เป็นระบบนายทุน ดังนั้นเมื่อเกิดการปฏิรูปศาสนาคริสต์ขึ้น บรรดาชนชั้นกลางจึงให้การสนับสนุน เพราะเป็นการยกเลิกระเบียบข้อบังคับและแนวความคิดที่ล้าสมัยไม่เหมาะสมกับเศรษฐกิจสมัยใหม่

๔. **อิทธิพลของการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ** ที่มีแนวคิดมนุษยนิยม (Humanism) ทำให้คนต้องการอิสรภาพ เสรีภาพในการแสวงหาความจริงโดยไม่ต้องมีการขึ้นจากศาสนา รวมไปถึงการประดิษฐ์แท่นพิมพ์ของจอห์น กูเตนเบิร์ก ที่ทำให้องค์ความรู้และเอกสารต่าง ๆ มีการเผยแพร่ออกไปได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เมื่อเกิดการปฏิรูปศาสนาขึ้นจึงมีการขยายผลออกไปได้รวดเร็วเกินกว่าศาสนจักรจะปราบปรามได้ทัน

สภาพการณ์การปฏิรูปศาสนาคริสต์

การปฏิรูปศาสนาคริสต์เริ่มต้นที่ดินแดนเยอรมนี โดย**มาร์ติน ลูเทอร์** เมื่อปี ค.ศ.๑๕๑๗ เพื่อแก้ไข ความเสื่อมโทรมของนิกายโรมันคาทอลิก โดยเสนอหลักการ ๙๕ ประการ ไปปิดไว้ที่ประตูหน้าโบสถ์เมืองวิทเทนเบิร์ก ประเทศเยอรมัน ซึ่งมีเนื้อหาประณามการขายใบบาปของสมเด็จพระสันตะปาปา และการกระทำที่เหลวแหลกอื่น ๆ ของสถาบันสันตะปาปา ทำให้ลูเทอร์ถูกขับออกจากศาสนา กลุ่มผู้สนับสนุนแนวคิดของลูเทอร์ซึ่งเรียกว่า “ผู้ประท้วง” (potestant) ได้ยึดหลักของลูเทอร์ที่สำคัญคือ ศรัทธาโดยความเชื่อพระคัมภีร์เป็นสิ่งที่ถูกต้อง และชาวคริสต์ทุกคนสามารถเผยแพร่ศาสนาได้โดยไม่ต้องบวช ต่อมาในปี ค.ศ.๑๕๓๐ มาร์ติน ลูเทอร์ ได้ประกาศลัทธิลูเธอรัน (Lutherianism) นับเป็นการประกาศแยกตัวออกมาจากศาสนาคริสต์ที่กรุงโรม และต่อมาได้มีการประกาศแยกตัวออกจาก

มาร์ติน ลูเทอร์

ที่มา : หนังสือส่งเสริมประสิทธิภาพ การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, หน้า ๑๕๐

คริสตจักรโรมันอีกหลายดินแดน เช่น ลัทธิสวิงเลียน (Zwinglianism) ในสวิสเซอร์แลนด์ ลัทธิคาลแวง (Calvin) ในฝรั่งเศส ซึ่งลัทธิเหล่านี้มีลักษณะเป็นการต่อต้านจึงถูกเรียกโดยรวมว่า “โปรเตสแตนต์” (Protestant)

ผลของการปฏิรูปศาสนาคริสต์

๑. ศาสนจักรแตกแยกออกเป็น ๒ นิกาย คือนิกายโรมันคาทอลิกซึ่งมีสมเด็จพระสันตะปาปาเป็นประมุข และนิกายโปรเตสแตนต์ที่แยกตัวออกมา
๒. กษัตริย์แต่ละประเทศที่หันมานับถือโปรเตสแตนต์ได้เป็นอิสระ พ้นจากอำนาจของศาสนจักรที่กรุงโรม ส่งผลให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมและส่งผลต่อการพัฒนาเป็นรัฐชาติในเวลาต่อมา
๓. เกิดเสรีภาพในการเลือกนับถือศาสนา รวมไปถึงวิทยาการต่าง ๆ มีความก้าวหน้าเนื่องจากศาสนจักรไม่สามารถควบคุมและบีบบังคับการสร้างองค์ความรู้ได้อีกต่อไป
๔. ศาสนจักรโรมันคาทอลิกมีการปฏิรูปภายในเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องและฟื้นฟูความเข้มแข็งให้กับศาสนจักรเพื่อดำรงความศรัทธาของประชาชนเอาไว้

การเป็นรัฐชาติสมัยใหม่

ในช่วงยุคกลาง อำนาจในการปกครองดินแดนต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่จะตกอยู่กับขุนนางในระบบฟิวดัล ประกอบกับการถูกคริสตจักรแทรกแซง ทำให้กษัตริย์ไม่มีอำนาจอย่างแท้จริง แต่ในช่วงปลายยุคกลาง ระบบฟิวดัล และคริสตจักรเสื่อมอิทธิพลลง ประกอบกับ **ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ** ทำให้พ่อค้าและนายทุนขึ้นมามีบทบาท ในสังคม และช่วยสนับสนุนกษัตริย์ทางด้านการเงิน นอกจากนี้ยังเกิดความสำนึกในความเป็นชาติ หรือแนวคิด **ชาตินิยม (Nationalism)** อันเกิดจากการมีเชื้อชาติเดียวกัน ใช้ภาษาเดียวกัน ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และความจงรักภักดีต่อชาติของตน สิ่งเหล่านี้เป็น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กษัตริย์สามารถรวบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง ก่อให้เกิดเป็นระบบ **รัฐชาติ (Nation States)** ในดินแดนยุโรป

จากการพัฒนาของรัฐชาติต่าง ๆ ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ ได้ทำให้พระราชอำนาจของกษัตริย์มีมากขึ้น กษัตริย์ปกครองด้วยพระราชอำนาจที่เด็ดขาด มีระบบการบริหารที่รวมศูนย์อำนาจไว้ที่ ส่วนกลาง ทางฝ่ายประชาชนก็ยินยอม และจงรักภักดีต่อกษัตริย์ที่เป็นประมุขแห่งชาติ ระบบการปกครองนี้เรียกว่า **ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy)**

การที่ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เติบโตขึ้นมาได้ มาจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ การพัฒนาด้านการค้าและการแสวงหาดินแดนอาณานิคม ทำให้พวกพ่อค้านายทุนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการค้า ทำให้พวกนี้ต้องการสนับสนุนรัฐบาลกลางที่เข้มแข็งที่มีอำนาจในการคุ้มครองกิจการของพวกเขา สาเหตุเหล่านี้ทำให้ฐานะของกษัตริย์มีความมั่นคงขึ้น เนื่องจากมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ คริสตจักรได้แตกแยกและอ่อนแอลงจากการแยกออกของนิกายโปรเตสแตนต์ ประชาชนจึงหันมาจงรักภักดีต่อกษัตริย์ ส่งผลให้สถาบันกษัตริย์มีอำนาจเพิ่มมากขึ้น

พระเจ้าเฮนรีที่ ๘

ที่มา : หนังสือส่งเสริมประสิทธิภาพ
การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม,
หน้า ๑๕๐

รัฐชาติที่กษัตริย์สามารถรวมอำนาจและปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในช่วงนี้มีด้วยกัน ๔ ประเทศคือ สเปน โปรตุเกส อังกฤษ และฝรั่งเศส ตัวอย่างของกษัตริย์พระองค์สำคัญที่ประสบความสำเร็จในการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ คือ

- **พระเจ้าเฮนรีที่ ๘** แห่งอังกฤษ (ค.ศ.๑๕๐๙-๑๕๔๗) ทรงใช้พระราชอำนาจในการปกครองอย่างเด็ดขาด ผลงานที่สำคัญของพระองค์คือ การแยกคริสตจักรแห่งอังกฤษออกจากคริสตจักรโรมันคาทอลิก และตั้งเป็นนิกายแองกลิกันหรือ Church of England ขึ้น

- พระนางเจ้าเอลิซาเบธที่ ๑ แห่งอังกฤษ (ค.ศ.

๑๕๕๘-๑๖๐๓) เป็นยุคที่อังกฤษขยายแสนยานุภาพทางทะเล จากการชนะกองเรืออาร์มาดาของสเปนได้ ทำให้อังกฤษกลายเป็นมหาอำนาจทางทะเลของโลกนับแต่นั้นมา

- **พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔** แห่งฝรั่งเศส (ค.ศ.๑๖๔๓-๑๗๑๕) ในสมัยนี้เป็นสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่รุ่งเรืองที่สุด เพราะพระองค์ปกครองเด็ดขาด กิจการทุกอย่างขึ้นกับพระองค์ดังที่กล่าวว่า “รัฐ คือตัวข้า” นอกจากนี้พระองค์ยังโปรดให้สร้าง **พระราชวังแวร์ซายส์** ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความยิ่งใหญ่แห่งระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในฝรั่งเศส

พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔

ที่มา : หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน
ประวัติศาสตร์สากล ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ ๔ - ๖, ๙๔

ใบความรู้ เรื่อง การปฏิวัติวิทยาศาสตร์

การปฏิวัติวิทยาศาสตร์เริ่มขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ เป็นผลมาจากการพัฒนาความคิดที่ยึดหลักเหตุผลซึ่งได้รับอิทธิพลจากขบวนการมนุษยนิยมในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ กล่าวคือ มนุษย์เริ่มตั้งข้อสงสัยกับองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับศาสนจักร อันเป็นผลจากการเริ่มเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ นอกจากนี้ การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ยังส่งผลให้เกิดการค้นคว้าเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และนับเป็นการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้ครั้งใหญ่ของมนุษยชาติ

ปัจจัยที่ส่งเสริมการปฏิวัติวิทยาศาสตร์

๑) การใช้หลักเหตุผลในการแสวงหาความจริง ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ธรรมชาติซึ่งเป็นที่ยอมรับในยุคกลาง เช่น การยอมรับว่าโลกเป็นศูนย์กลางของจักรวาล และพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก ล้วนเป็นการยอมรับโดยไม่มีข้อโต้แย้งหรือการพิสูจน์ใดๆ ต่อมาเมื่อมีการส่งเสริมให้ใช้หลักเหตุผลในการแสวงหาความจริง นักวิทยาศาสตร์จึงเริ่มตั้งข้อสงสัยและเริ่มศึกษาโดยวิธีการสังเกต รวบรวมข้อมูลและทดลอง ก่อนสรุปเป็นองค์ความรู้หรือทฤษฎี วิธีการศึกษาดังกล่าวได้ชื่อว่าเป็น “วิธีการแบบวิทยาศาสตร์” ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิวัติวิทยาศาสตร์ เพราะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้และเกิดการศึกษาค้นคว้าต่อไปเพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นความจริง

๒) การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการสมัยคลาสสิก ทำให้นักวิทยาศาสตร์ยุโรปเรียนรู้ความคิดที่ก้าวหน้าและการใช้หลักเหตุผลของนักปราชญ์ชาวกรีกและโรมัน เช่น อริสโตเติล ยูคลิด อาร์คิมิดีส แนวคิดดังกล่าวช่วยให้นักวิทยาศาสตร์หลุดออกจากกรอบความคิดที่ถูกกำหนดโดยอิทธิพลของศาสนา นอกจากนี้ความก้าวหน้าด้านการพิมพ์ยังช่วยให้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้านวิทยาศาสตร์ได้เผยแพร่สู่สังคมและเป็นที่ยอมรับกันต่อมา

นักวิทยาศาสตร์ที่สำคัญในสมัยปฏิวัติวิทยาศาสตร์

๑) นิโคลาส โคเปอร์นิคัส (Nicholas Copernicus) ชาวโปแลนด์ เสนอทฤษฎีว่าดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาล โดยมีดาวเคราะห์รวมทั้งโลกหมุนรอบดวงอาทิตย์ ทฤษฎีของเขาล้มล้างความเชื่อของคนในสมัยโบราณและสมัยกลางที่ยึดถือข้อสมมติฐานของอริสโตเติล (Aristotle) และงานเขียนของปโตเลมี (Ptolemy) ที่อธิบายว่า โลกเป็นศูนย์กลางของจักรวาล

กาลิเลโอ กาลิเลอี

ที่มา : หนังสือส่งเสริมประสิทธิภาพ
การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม, หน้า ๑๕๑

๒. กาลิเลโอ กาลิเลอี (Galileo Galilei) เป็นนักวิทยาศาสตร์ชาวอิตาลี ซึ่งยืนยันตามทฤษฎีของโคเปอร์นิคัส โดยใช้เครื่องมือที่เขาประดิษฐ์ขึ้น เรียกว่า กล้องโทรทรรศน์ (Telescope) ในการศึกษาาระบบสุริยจักรวาล และค้นพบข้อมูลจำนวนมาก เช่น พื้นที่ยับบนดวงจันทร์ วงแหวนของดาวเสาร์ จุดดับบนดวงอาทิตย์ ฯลฯ และเนื่องจากทฤษฎีของกาลิเลโอขัดแย้งกับศาสนาคริสต์ ทำให้เขาต้องถูกลงโทษจากคริสตจักร

๓. เซอร์ฟรานซิส เบคอน (Sir Francis Bacon) เป็นนักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษซึ่งส่งเสริมการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ โดยวิธีการศึกษาแบบอุปนัย (inductive method) เขาเชื่อว่าความรู้ของมนุษย์เกิดจากประสบการณ์ ส่วนวิธีการที่ได้มาซึ่งประสบการณ์คือ ต้องศึกษาข้อมูลที่มีอยู่จริงในธรรมชาติอย่างกว้างขวาง

และรวบรวมข้อมูลเหล่านั้น ก่อนนำมาวิเคราะห์และสรุปเป็นองค์ความรู้ หรือทฤษฎีวิธีการศึกษานี้เรียกว่า **วิธีการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)**

๔) เรอเน เดสการ์ต (Rene Descartes) เป็นนักคณิตศาสตร์ชาวฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียง ซึ่งเป็นผู้เสนอหลักของเหตุผลเขาอธิบายว่าความรู้และความคิดของมนุษย์ต้องตั้งอยู่บน**หลักของเหตุผล**ที่อธิบายและตรวจสอบได้ เช่นเดียวกับหลักคณิตศาสตร์ ดังนั้นหากความรู้และความเชื่อใดที่ยอมรับกันต่อ ๆ มาไม่น่าเชื่อถือ เพราะไม่สามารถอธิบายได้ด้วยหลักเหตุผล มนุษย์ก็ต้องแสวงหาความรู้ใหม่ที่ได้รับการยอมรับ

เซอร์ไอแซค นิวตัน

ที่มา : หนังสือส่งเสริมประสิทธิภาพ
การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม,
หน้า ๑๕๑

๕) เซอร์ไอแซค นิวตัน (Sir Issac Newton) เป็นนักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษซึ่งค้นพบแรงโน้มถ่วงของโลก และให้ข้อสรุปเกี่ยวกับการโคจรและการเคลื่อนไหวในระบบสุริยจักรวาลว่าเป็นไปตาม**กฎแห่งความโน้มถ่วง (Law of Gravitation)**

ผลกระทบของการปฏิวัติวิทยาศาสตร์

๑) ทำให้เกิดความรู้ใหม่แตกแยกออกไปหลายสาขา ทั้งคณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ ฟิสิกส์ พฤษศาสตร์ และการแพทย์ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในงานต่าง ๆ เช่น การประดิษฐ์นาฬิกา การคำนวณการยิงปืนใหญ่ รวมไปถึงการประดิษฐ์เครื่องจักรซึ่งจะส่งผลให้เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมในเวลาต่อมา

๒) มีอิทธิพลต่อความคิดและความเชื่อของชาวยุโรป ทำให้ชาวยุโรปเชื่อมั่นตนเอง และเชื่อมั่นในอนาคตว่าจะสามารถนำความสำเร็จมาสู่ชีวิตได้ ทำให้เกิดความปรารถนาที่จะเรียนรู้และประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ

ใบความรู้ เรื่อง การปฏิวัติอุตสาหกรรม

การปฏิวัติอุตสาหกรรม หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงในวิธีการผลิตและระบบการผลิต จากเดิมระบบการผลิตมักทำกันภายในครอบครัว โดยใช้แรงงานคน แรงงานสัตว์ รวมทั้งพลังงานจากธรรมชาติ เครื่องมือแบบง่าย ๆ ในการผลิตสินค้า มาเป็นการใช้เครื่องจักรกลแทน เริ่มจากแบบง่าย ๆ จนถึงแบบซับซ้อนที่มีกำลังผลิตสูง จนเกิดเป็นการผลิตในระบบโรงงาน

ปัจจัยส่งเสริมการปฏิวัติอุตสาหกรรม

การปฏิวัติอุตสาหกรรมเริ่มที่**ประเทศอังกฤษ**ในกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ เนื่องจากขณะนั้นอังกฤษมีความพร้อมมากกว่าประเทศยุโรปอื่น ๆ จึงสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมทอผ้าได้เป็นอันดับแรก โดยมีปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมให้อังกฤษเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม ดังนี้

๑) ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากการปฏิวัติวิทยาศาสตร์ จึงเกิดความสนใจที่จะประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการอุตสาหกรรม

๒) ความก้าวหน้าของระบบธนาคารที่ให้นักลงทุนกู้ยืมเงิน ทำให้นายทุนชาวอังกฤษจำนวนมากสนใจลงทุนประกอบอุตสาหกรรมเพราะให้ผลตอบแทนจำนวนมาก จึงส่งผลให้อุตสาหกรรมในอังกฤษขยายตัว

๓) ชาวอังกฤษไม่เคร่งครัดต่อการแบ่งแยกชนชั้นอย่างสังคมอื่น ๆ ในยุโรป ทั้งยังให้การยอมรับชนทุกชั้นที่สามารถสร้างฐานะเป็นปึกแผ่น ดังนั้นขุนนางอังกฤษจึงไม่รังเกียจที่จะทำการค้า เช่นเดียวกับชนชั้นกลางที่พยายามยกสถานภาพทางเศรษฐกิจให้เท่าเทียมขุนนาง

๔) รัฐบาลส่งเสริมให้การค้าขยายตัว เช่น มีการออกพระราชบัญญัติสร้างถนน ท่าจอดเรือ และขุดคลองต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคมทางการค้า มีการยกเลิกการเก็บภาษีผ่านด่าน และมีนโยบายการค้าแบบเสรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้มีการขยายตัวของตลาดการค้าภายในอย่างกว้างขวาง

พัฒนาการของการปฏิวัติอุตสาหกรรม

การปฏิวัติอุตสาหกรรมในระยะแรก คือ การประดิษฐ์เพื่อตอบสนองอุตสาหกรรมทอผ้า นักประดิษฐ์ชาวอังกฤษสามารถพัฒนาเครื่องปั่นด้ายและเครื่องทอผ้าซึ่งสามารถผลิตผ้าฝ้ายได้มากกว่าการใช้แรงงานมนุษย์หลายเท่าตัว ก่อให้เกิดการผลิตแบบอุตสาหกรรม เป็นผลให้ผ้าฝ้ายมีราคาถูกลง สามารถขยายตลาดได้กว้างขวางเพราะประชาชนทั่วไปสามารถซื้อได้ การประดิษฐ์ที่พัฒนาควบคู่กับการทอผ้า คือ การประดิษฐ์**เครื่องจักรไอน้ำ** โดยเจมส์ วัตต์ (James Watt) โดยใช้ไอน้ำขับเคลื่อนเครื่องจักรกลแทนพลังงานน้ำ ซึ่งส่งผลให้นำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น เหมืองแร่ และการทอผ้า

การพัฒนาของอุตสาหกรรมประเภทอื่น การประดิษฐ์เครื่องจักรไอน้ำและเครื่องจักรประเภทอื่นที่เกิดขึ้นตามมา ทำให้มีความต้องการใช้**แร่เหล็ก**ซึ่งเป็นวัสดุสำคัญในการสร้างเครื่องจักรกลเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดอุตสาหกรรมเหมืองแร่และอุตสาหกรรมถ่านหินซึ่งเป็นพลังงานที่ใช้กันแพร่หลายในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เนื่องจากขณะนั้น

เครื่องจักรไอน้ำ

ที่มา : หนังสือส่งเสริมประสิทธิภาพ
การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม,
หน้า ๑๕๓

มีการพัฒนาอุตสาหกรรมอื่นๆ เพิ่มขึ้นจำนวนมากเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น อุตสาหกรรมกระดาษ กระสุนปืน สิ่งทอ รองเท้า สิ่งพิมพ์ ฯลฯ

การปฏิวัติอุตสาหกรรมในดินแดนอื่น ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ อุตสาหกรรมเติบโตมากในดินแดนต่าง ๆ แม้อังกฤษยังคงเป็นผู้นำในครั้งแรกของศตวรรษนี้ แต่หลังจากนั้นประเทศอื่น ๆ เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี และสหรัฐอเมริกา ต่างประสบความสำเร็จในพัฒนาอุตสาหกรรม อนึ่ง เป็นที่สังเกตว่าความก้าวหน้าของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นตั้งแต่ครั้งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เป็นต้นไปนั้น เป็นผลมาจากการคิดค้นและพัฒนาพลังงานอื่น ๆ ได้แก่ แก๊สธรรมชาติ น้ำมันปิโตรเลียม และพลังงานไฟฟ้า นอกจากนี้ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการจัดการด้านการผลิตของระบบโรงงานอุตสาหกรรมก็ส่งผลให้อุตสาหกรรมเจริญรุ่งเรืองด้วย

ผลของการปฏิวัติอุตสาหกรรม

๑) ประเทศอุตสาหกรรมเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ กลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก ที่มีอิทธิพลในการผูกขาดการค้าและการผลิตวัตถุดิบในประเทศอื่นๆ ทำให้การค้าระหว่างประเทศขยายตัวอย่างกว้างขวาง ซึ่งส่งผลให้**เศรษฐกิจแบบทุนนิยม**แพร่หลายไปทั่วโลก

๒) เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบผลิตในดินแดนต่างๆ กล่าวคือ ระบบผลิตที่ใช้แรงงานฝีมือและสินค้าหัตถกรรมในประเทศอุตสาหกรรมถูกแทนที่ด้วยสินค้าอุตสาหกรรมที่มีต้นทุนต่ำและราคาถูก และในสวนดินแดนอาณานิคมและประเทศเกษตรกรรมอื่นๆ มีการผลิตในระบบเศรษฐกิจแบบ**พึ่งพาตลาดต่างประเทศ**มากขึ้น

๓) ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจทำให้ประเทศอุตสาหกรรมในยุโรปไม่หยุดยั้งแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ วิธีที่นิยมกันมากที่สุดคือ **การขยายอิทธิพลทางการค้า ทัพทะเล และการจับจองอาณานิคม** เพราะทำให้สามารถขยายแหล่งวัตถุดิบและตลาด เป็นผลให้ประเทศยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ขยายลัทธิจักรวรรดินิยมจับจองอาณานิคมทั้งในเอเชีย แอฟริกา และออสเตรเลีย จนเกิดผลกระทบทางการเมืองอย่างกว้างขวาง

๔) การปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้นายทุนและนักลงทุนร่ำรวยจากผลกำไรของการค้าและอุตสาหกรรมในทางตรงข้าม ชนชั้นผู้ใช้แรงงานซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่กลับมีฐานะยากจน ทำให้เกิด**ปัญหาช่องว่างในสังคม** สภาพที่แตกต่างในสังคมทำให้นักคิดบางคน เช่น คาร์ล มาร์กซ (Karl Marx) เสนอแนวคิดแบบ**คอมมิวนิสต์** ซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิดและการเมืองในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ อย่างมหาศาล

๕) **เกิดเมืองขนาดใหญ่**ที่เป็นศูนย์กลางความเจริญจำนวนมาก แต่การที่เมืองใหญ่ ๆ เหล่านี้เป็นศูนย์กลางรวมความเจริญทั้งหลาย ทำให้มีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัยและหางานทำจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดความแออัด ปัญหาคุณภาพของผู้ที่อยู่ในชุมชนแออัด ตลอดจนปัญหาสังคมอื่นๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม โสเภณี ขอนาน และคนจรจัด

ใบความรู้ เรื่อง การแสวงหาอาณานิคม

จากผลของการสำรวจทางทะเลที่ทำให้มีการยึดครองอาณานิคมในดินแดนต่าง ๆ และการปฏิวัติอุตสาหกรรม ได้เป็นแรงผลักดันให้ชาติมหาอำนาจในยุโรปขยายจักรวรรดิของตนเองด้วยการแสวงหาอาณานิคมในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ โดยเฉพาะดินแดนในทวีปเอเชียและแอฟริกา

ปัจจัยที่ทำให้ชาติมหาอำนาจในยุโรปแสวงหาอาณานิคม

๑. ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ

การปฏิวัติอุตสาหกรรมได้ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศในยุโรปเจริญขึ้น ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้ประเทศในยุโรปขยายลัทธิจักรวรรดินิยมเข้าไปในเอเชียและแอฟริกา ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ยุโรปต้องการ คือ **การแสวงหาวัตถุดิบ** เพื่อนำมาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม และ**การขยายตลาด** เนื่องจากสินค้าอุตสาหกรรมที่ประเทศต่าง ๆ ผลิตได้ล้นมือมีปริมาณมากเกินความต้องการบริโภคในประเทศ ทำให้ประเทศเหล่านั้นต้องการตลาดใหม่ ๆ รองรับสินค้าของตน

การเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของยุโรปส่งผลให้มีการขยายลัทธิจักรวรรดินิยมเพื่อครอบงำดินแดนเหล่านั้น โดยรัฐบาลของประเทศในยุโรปได้ถือโอกาสส่งกองทัพเข้าไปรักษาผลประโยชน์ของนักลงทุนและยึดครองอาณานิคม ดังเช่นกรณีอังกฤษส่งกองทัพเข้าไปแทรกแซงอียิปต์ โดยอ้างว่าเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของบริษัทซูดคลองสุเอซที่อังกฤษถือหุนอยู่

๒. กระแสชาตินิยมสมัยใหม่

พลังผลักดันทางการเมืองที่สำคัญคือกระแสชาตินิยมสมัยใหม่ที่แพร่กระจายอยู่ในยุโรปในต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ โดยเฉพาะในฝรั่งเศส ดินแดนเยอรมันและอิตาลี ประชาชนในดินแดนเหล่านั้นมีความภาคภูมิใจในเกียรติภูมิ เชื้อชาติ และประวัติศาสตร์ของตน ความรู้สึกชาตินิยมทำให้ชาวฝรั่งเศสสนับสนุน**นโปเลียน โบนาปาร์ต** ทำสงครามเพื่อครอบครองยุโรปในต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ และยังทำให้ชาวอิตาลีรวม**ประเทศอิตาลี**ได้สำเร็จใน ค.ศ. ๑๘๗๐ ส่วนชาวเยอรมันก็สามารถรวม**ประเทศเยอรมนี**ได้สำเร็จในปีถัดมา นักชาตินิยมในประเทศเหล่านี้เห็นว่าการขยายลัทธิจักรวรรดินิยม เพื่อยึดครองอาณานิคมจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการเมืองให้ประเทศของตน ทั้งยังเป็นการเพิ่มพูนเกียรติภูมิของชาติด้วย ดังนั้นจึงส่งเสริมให้รัฐบาลของตนขยายลัทธิจักรวรรดินิยมแข่งขันกับอังกฤษซึ่งในขณะนั้นเป็นจักรวรรดิที่มีอาณานิคมมากที่สุด

๓. แนวคิด “ภาระของคนผิวขาว”

ชาวยุโรปภูมิใจในความเป็นชนผิวขาวที่นับถือศาสนาคริสต์ของตน และคิดว่าพวกตนมีความเหนือกว่าชนชาติอื่นซึ่งแตกต่างจากตนทั้งเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม พวกเขาเชื่อว่าการช่วยเหลือให้คนเหล่านั้นได้เข้าถึงศรัทธาในพระเจ้าของตนและเรียนรู้อารยธรรมของชาวตะวันตก เป็น “**ภาระของคนผิวขาว (White man's burden)**” และยังเป็นการสร้างกุศลที่ยิ่งใหญ่ให้กับผู้เผยแผ่ศาสนาด้วย ดังนั้นมิชชันนารีชาวยุโรปจำนวนมากจึงยินดีอุทิศตนทำงานช่วยเหลือชาวพื้นเมืองควบคู่กับการเผยแผ่ศาสนาในดินแดนที่ห่างไกล ความเจริญ ทั้งในเอเชียและแอฟริกา

นโปเลียน โบนาปาร์ต

ที่มา: <https://1th.me/7iQP3>

สภาพการณ์การแสวงหาอาณานิคมของชาติมหาอำนาจในยุโรป

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ประเทศตะวันตกได้ขยายลัทธิจักรวรรดินิยมอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในเอเชียและแอฟริกา เป็นที่น่าสังเกตว่านอกจากอังกฤษและฝรั่งเศสซึ่งได้ครอบครองดินแดนอาณานิคมมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ แล้ว ประเทศที่มีบทบาทขยายอำนาจในขณะนั้นต่างต้องการพัฒนาเป็นจักรวรรดิที่ยิ่งใหญ่ จึงขยายลัทธิจักรวรรดินิยมเพื่อสร้างฐานอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองที่มั่นคง

กองทัพอังกฤษเข้าโจมตีพม่า

ที่มา: [https://discover.hubpages.com/travel/](https://discover.hubpages.com/travel/Charaideo-India-The-legend-The-culture-The-pyramids)

Charaideo-India-The-legend-The-culture-The-pyramids

วิธีการที่ชาติตะวันตกใช้ในการแสวงหาอาณานิคมนั้น โดยมากมักจะใช้วิธีการใช้กำลังทางทหารซึ่งมีแสนยานุภาพที่เหนือกว่ากองทัพพื้นเมืองในการแทรกแซงและบีบบังคับผู้ปกครองชาวพื้นเมืองให้ยกดินแดนหรือให้สิทธิประโยชน์

ทางด้านเศรษฐกิจให้กับชาติมหาอำนาจ เช่น ความขัดแย้งระหว่างฝรั่งเศสกับสยามจนเป็นเหตุให้ฝรั่งเศสนำเรือรบเข้ามาปิดปากอ่าวไทยในวิกฤตการณ์ รศ.๑๑๒ และทำให้สยามต้องยกดินแดนในอินโดจีนให้กับฝรั่งเศส การนำกองทัพเข้าแทรกแซงพม่าจนกระทั่งพม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ เป็นต้น

หลังจากที่ชาติมหาอำนาจทำการยึดครองดินแดนแล้ว ชาติมหาอำนาจจะปกครองดินแดนเหล่านี้ในลักษณะอาณานิคม คือ นำชาวต่างชาติเข้ามาเป็นผู้ปกครองแทนชาวพื้นเมืองและพยายามกดขี่ชาวพื้นเมืองให้กลายเป็นพลเมืองชั้นสอง นอกจากนี้ชาติมหาอำนาจมักจะใช้ดินแดนอาณานิคมเป็นแหล่งวัตถุดิบและตลาดของสินค้าที่ตนผลิตขึ้น เช่น การนำชาเข้าไปปลูกยังอินเดียและศรีลังกาของอังกฤษ การทำเหมืองแร่ในแอฟริกา และในขณะเดียวกันชาติมหาอำนาจก็ได้พัฒนาดินแดนเหล่านี้ให้มีความเจริญแบบตะวันตก ด้าน เช่น

บ้านเรือนที่ได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศสในลาว

ที่มา: <https://www.pinterest.com/pin/308496643207404320/?autologin=true>

ด้านเศรษฐกิจ ด้านการปกครอง ด้านสาธารณูปโภค ด้านการคมนาคม ด้านสถาปัตยกรรม เป็นต้น รวมไปถึงการนำศาสนาคริสต์เข้าไปเผยแพร่ในดินแดนอาณานิคมด้วย

นอกจากการยึดครองดินแดนแล้ว การแสวงหาอาณานิคมอีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้น คือ การขยายอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจในดินแดนต่าง ๆ ที่ไม่ได้ตกเป็นอาณานิคม โดยมักจะทำในรูปแบบการลงทุนและการขอสัมปทานกิจการต่างๆ รวมไปถึงสิทธิพิเศษทางด้านการค้า เช่น การลงทุนในตะวันออกกลางและจีนของเยอรมนี การขอสัมปทานสร้างทางรถไฟผ่านดินแดนแมนจูเรียในจีนของรัสเซีย เป็นต้น

ผลกระทบของการแสวงหาอาณานิคมของชาติมหาอำนาจในยุโรป

๑. ทำให้ชาวตะวันตกมีอำนาจเข้ามาปกครองคนพื้นเมืองโดยใช้วิธีปกครองแบบอาณานิคม ทำให้การปกครองแบบจารีตในดินแดนต่างๆของโลกเปลี่ยนไป ขณะเดียวกันแนวคิดในเรื่องชาตินิยมและประชาธิปไตยได้เผยแพร่ไปทั่วโลก ทำให้ชาติที่ตกเป็นอาณานิคมเกิดความรู้สึกชาตินิยมและเรียกร้องเอกราช และมีการเรียกร้องให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตย

๒. ทำให้ดินแดนอาณานิคมกลายเป็นแหล่งวัตถุดิบและตลาดสินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรมทางตะวันตก ทำให้ชาวตะวันตกมีฐานะร่ำรวย ในขณะที่ชาวพื้นเมืองยากจน ทั้งยังต้องพึ่งพาเศรษฐกิจ

จากเมืองแม่ แต่ขณะเดียวกันชาวพื้นเมืองได้เรียนรู้เศรษฐกิจแบบใหม่ ได้แก่การธนาคาร การปลูกพืชในไร่ขนาดใหญ่ การทำเหมืองแร่ด้วยเทคโนโลยีแบบใหม่และการปรับปรุงระบบการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น

๓. ชาวพื้นเมืองมีสถานภาพต่ำกว่าชาวตะวันตกในบ้านเมืองของตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างคนสองกลุ่มเป็นไปในลักษณะผู้ปกครองที่ปกครองคนที่ต่ำต้อยกว่า ขณะเดียวกันได้เกิดชนชั้นกลางขึ้นในสังคมอาณานิคม เช่น พ่อค้าและชาวพื้นเมืองที่ทำงานกับชาวตะวันตกมีแรงงานต่างชาติในเวลาต่อมา ขณะเดียวกันได้มีชาวพื้นเมืองได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ซึ่งกลายเป็นกลุ่มปัญญาชนที่ได้เคลื่อนไหวเพื่อขจัดอำนาจชาติจักรวรรดินิยมออกจากดินแดนของตน

๔. การแสวงหาอาณานิคมทำให้ชาติมหาอำนาจในยุโรปเกิดการแข่งขันกันเพื่อเกียรติภูมิของชาติและผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ส่งผลทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาติมหาอำนาจและการแบ่งขั้วอำนาจซึ่งจะเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเกิดสงครามโลกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐

ใบกิจกรรม
เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของยุโรปสมัยใหม่ (๑)

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปความสำคัญ สาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์ที่นักเรียนศึกษา

เหตุการณ์	ความสำคัญ	สาเหตุ	ผลกระทบ
การสำรวจทางทะเลและค้นพบดินแดนใหม่			
การปฏิรูปศาสนาคริสต์และการเป็นรัฐชาติสมัยใหม่			

ใบกิจกรรม
เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของยุโรปสมัยใหม่ (๒)

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปความสำคัญ สาเหตุและผลกระทบของเหตุการณ์ที่นักเรียนศึกษา

เหตุการณ์	ความสำคัญ	สาเหตุ	ผลกระทบ
การปฏิวัติวิทยาศาสตร์			
การปฏิวัติอุตสาหกรรม			
การแสวงหาอาณานิคม			

ทวีปอเมริกาเหนือ

ที่มา: หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน หน้าที่พลเมือง
วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์
และภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, หน้า ๑๙๕

ที่ตั้ง

ทิศเหนือ	จดมหาสมุทรอาร์กติก
ทิศตะวันออก	จดมหาสมุทรแอตแลนติก
ทิศตะวันตก	จดมหาสมุทรแปซิฟิก

สภาพทางภูมิศาสตร์ของทวีปอเมริกาเหนือ

ลักษณะภูมิประเทศ

ทวีปอเมริกาเหนือประกอบไปด้วยเทือกเขาขนาดใหญ่และพื้นที่สูงเป็นจำนวนมาก เช่น ด้านตะวันตกของทวีป เป็นที่ตั้งของเทือกเขาร็อกกีซึ่งเป็นเทือกเขาหินใหม่มีภูเขาไฟระเบิดและแผ่นดินไหวเป็นประจำ ด้านตะวันออกเป็นเทือกเขาแอปพาเลเชียน เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของทวีป ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่สำคัญสำหรับอุตสาหกรรม พื้นที่ของทวีปอเมริกายังประกอบไปด้วยที่ราบอีกจำนวนมาก เช่น ที่ราบรอบอ่าวฮัดสัน ที่ราบลุ่มแม่น้ำเซนต์ลอว์เรนซ์ ที่ราบลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปี ซึ่งเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของทวีป ในบริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของทวีป มีเมืองท่าสำคัญและศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและสังคมตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก

ลักษณะภูมิอากาศ

ทวีปอเมริกาเหนือมีภูมิอากาศที่หลากหลาย ปลูกพืชได้ทุกชนิด ด้วยมีลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศโดยรวมมีความอุดมสมบูรณ์และมีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ประกอบกับความเจริญทางเทคโนโลยีที่ชาวยุโรปได้นำเข้ามาพร้อมกับการตั้งถิ่นฐานในทวีปอเมริกาเหนือ ส่งผลให้เกิดพัฒนาการทางการเมืองเศรษฐกิจสังคมทำให้ทวีปอเมริกาเหนือเป็นทวีปความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมเกษตรกรรมและการค้าและบริการของโลกในปัจจุบัน

ทวีปอเมริกาใต้

ที่มา: หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน หน้าที่พลเมือง
วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์
และภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, หน้า ๒๕๖

ที่ตั้ง

ทิศเหนือ	จดอ่าวเม็กซิโก
ทิศตะวันออก	จดมหาสมุทรแอตแลนติก
ทิศตะวันตก	จดมหาสมุทรแปซิฟิก

สภาพทางภูมิศาสตร์ของทวีปอเมริกาใต้

ลักษณะภูมิประเทศ

ทวีปอเมริกาใต้มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเทือกเขา ภูเขา และที่ราบสูง โดยทางตะวันตกมีเทือกเขาสำคัญคือ เทือกเขาแอนดิส ทางตะวันออกเป็นที่ราบสูง เช่น ที่ราบสูงบราซิล มีแหล่งทรัพยากรน้ำที่สำคัญ เช่น แม่น้ำแอมะซอน เป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดในภูมิภาคนี้ ที่ราบลุ่มแม่น้ำแอมะซอนเป็นป่าดิบชื้นที่อุดมสมบูรณ์ และเป็นป่าที่มีพื้นที่มากที่สุดในโลก ทวีปอเมริกาใต้มีทรัพยากรธรรมชาติและแร่ธาตุที่สำคัญ ทำให้ชาติต่าง ๆ พยายามขยายอิทธิพลเข้ามาในทวีปอเมริกาใต้

ลักษณะภูมิอากาศ

ทวีปอเมริกาใต้มีลักษณะภูมิอากาศหลากหลาย ทั้งเขตร้อน เขตอบอุ่น และเขตหนาว โดยมีเขตร้อนชื้นจะมีอากาศร้อนตลอดปี ในบริเวณลุ่มแม่น้ำแอมะซอนจึงเหมาะกับการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ เขตทุ่งหญ้าเมืองร้อนหรือสะวันนา มีภูมิอากาศร้อนตลอดปี มีทุ่งหญ้าและป่าโปร่ง เหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์ และเขตภูมิอากาศแบบเมดิเตอร์เรเนียนซึ่งปลูกพืชได้หลายชนิด เช่น กาแฟ ยาสูบ อ้อย และมีความเหมาะสมต่อการตั้งถิ่นฐาน

ทวีปแอฟริกา

ที่มา: หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน หน้าที่พลเมือง
วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์
และภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒, หน้า ๒๔๕

ที่ตั้ง

ทิศเหนือ	จดทะเลเมดิเตอร์เรเนียน
ทิศตะวันออก	จดมหาสมุทรอินเดีย
ทิศตะวันตก	จดมหาสมุทรแอตแลนติก

สภาพทางภูมิศาสตร์ของทวีปแอฟริกา

ลักษณะภูมิประเทศ

ที่ตั้งของทวีปแอฟริกามีความสำคัญในฐานะเป็นเส้นทางติดต่อระหว่างยุโรปกับเอเชีย เพื่อเป็นเส้นทางคมนาคมและการค้าเกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยมีเทือกเขาแนวยาวจากเหนือจดใต้มีภูเขาสูงชันและที่ราบสูงจำนวนมาก ได้สมญานามว่า ดินแดนแห่งที่ราบสูง มีพื้นที่แห้งแล้งเป็นทะเลทรายที่กว้างใหญ่ที่สุดในโลก คือทะเลทรายสะฮารา มีทรัพยากรแร่ เพชร ทองคำ น้ำมันปิโตรเลียม และแก๊สธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ โดยมีแม่น้ำไนล์เป็นแม่น้ำที่ยาวที่สุดในทวีป แม่น้ำในทวีปแอฟริกาส่วนใหญ่มีเกาะแก่งไม่สะดวกต่อการเดินเรือ และดินแดนที่มีพื้นที่ติดทะเลเมดิเตอร์เรเนียนนั้น ส่วนใหญ่มีความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีตกาล

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของทวีปแอฟริกามีเส้นศูนย์สูตรลากผ่านตอนกลางของทวีป ทำให้มีอากาศร้อนและแห้งแล้ง มีพื้นที่ครึ่งหนึ่งเป็นเขตภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อนหรือสะวันนา ในเขตอากาศแบบทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทรายมีอุณหภูมิสูงตลอดปี ฝนตกน้อย ประชากรส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์ พื้นที่ 30 % ของทวีปเป็นเขตทะเลทรายที่ร้อนจัดแห้งแล้งมากและมีฝนน้อยมาก ทางตะวันออกออกเฉียงเหนือมีแม่น้ำไนล์ ซึ่งเป็นแม่น้ำที่มีความยาวที่สุดในโลกไหลผ่านสามารถเพาะปลูกได้ แหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของทวีปตั้งอยู่ริมทะเลและที่ราบชายฝั่ง

ทวีปออสเตรเลีย

ที่มา: หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน หน้าที่พลเมือง
วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์
และภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑, หน้า ๑๓๗

ที่ตั้ง

ทิศเหนือ	จดทะเลอาราฟูรา ทะเลติมอร์
ทิศตะวันออก	จดมหาสมุทรแปซิฟิก
ทิศตะวันตก	จดมหาสมุทรอินเดีย

สภาพทางภูมิศาสตร์ของทวีปออสเตรเลีย

ลักษณะภูมิประเทศ

ทวีปออสเตรเลียเป็นพื้นแผ่นดินมีความหลากหลายทางภูมิประเทศ ทั้งเทือกเขา ที่ราบสูง ที่ราบ และทะเลทราย เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำเมอร์รีย์ - ดาร์ลิง มีการตั้งถิ่นฐานหนาแน่นและเป็นเขตเกษตรกรรม ในบริเวณภาคตะวันออก มีเทือกเขาเกรตดิไวดิง เป็นแหล่งทรัพยากรสำหรับอุตสาหกรรมของออสเตรเลีย มีที่ราบสูงบาร์คลี และที่ราบสูงคิมเบอร์ลีย์มีทองคำและเพชร ในเขตตะวันตกของทวีป มีทะเลทรายกว้างใหญ่ เมื่อรวมกันแล้วมีพื้นที่ขนาดใหญ่รองจากทะเลทรายสะฮารา

ลักษณะภูมิอากาศ

ภูมิอากาศร้อนชื้นพบมากในกลุ่มประเทศหมู่เกาะ เนื่องจากอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตร มีอากาศร้อน มีฝนตกมาก ป่าไม้หนาทึบ เขตภูมิอากาศกึ่งแห้งแล้งแบบทะเลทรายและภูมิอากาศแบบทะเลทราย ได้แก่ ดินแดนรอบทะเลทราย และเขตทะเลทรายในออสเตรเลีย ภูมิอากาศอบอุ่นชื้น ได้แก่ ชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของออสเตรเลียและพื้นที่ส่วนใหญ่ของนิวซีแลนด์เป็นเขตที่มีป่าไม้ผลัดใบ โดยสภาพอากาศเหมาะแก่การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์

ใบงาน

เรื่อง สภาพทางภูมิศาสตร์ของทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้
แอฟริกาและออสเตรเลียที่มีผลต่อพัฒนาการโดยสังเขป

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการอภิปราย นำมากรอกลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

ทวีป	ภูมิประเทศ	ภูมิอากาศ
ทวีปอเมริกาเหนือ		
ทวีปอเมริกาใต้		
ทวีปแอฟริกา		
ทวีปออสเตรเลีย		

ใบความรู้

เรื่อง ชนเผ่าและกลุ่มประชากรในทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้
แอฟริกา และออสเตรเลีย

เมสติโซ (MESTIZO)

เมสติโซ เป็นลูกผสมระหว่างชาวตะวันตกผิวขาวกับชาวอินเดียนซึ่งเป็นชนเผ่าพื้นเมือง นับเป็นกลุ่มคนที่มีมากที่สุดในภูมิภาคอเมริกากลางและทวีปอเมริกาใต้ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้สร้างสรรค์วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวเรียกว่าวัฒนธรรมลาตินอเมริกา

ที่มา https://www.kroobannok.com/news_file/p76731501820.pdf

มูแลตโต (Mulatto)

มูแลตโต เป็นลูกผสมระหว่างชาวตะวันตกผิวขาวกับชาวแอฟริกันผิวสีโดยมีถิ่นกำเนิดในทวีปอเมริกา โดยผู้คนมักเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “ลูกผสม” มูแลตโตเป็นกลุ่มคนที่ลักษณะทางผิวที่ไม่คล้ายกับบิดามารดาผู้ให้กำเนิด แต่มักได้รับการปฏิบัติไม่ต่างจากกลุ่มคนผิวดำในอดีต

ที่มา https://www.washingtonpost.com/outlook/a-mixed-race-womans-long-quest-to-prove-her-native-american-ancestry/2019/01/04/4f2ada42-0c6d-11e9-831f-3aa2c2be4cbd_story.html

อินเดียน (Indian)

ชาวอินเดียน เป็นกลุ่มคนดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ โดยสันนิษฐานว่าอพยพมาจากทวีปเอเชียผ่านทางช่องแคบแบริง (ช่องแคบที่ตั้งอยู่ระหว่างทวีปเอเชียและทวีปอเมริกาเหนือ) ชาวอินเดียนมีวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองเช่น อาณาจักรมายา จักรวรรดิอัสเต็ก ในทวีปอเมริกาเหนือ และอาณาจักรอินคาในทวีปอเมริกาใต้ โดยหลังจากที่ชาวตะวันตกเข้ามาจัดตั้งอาณานิคม ชาวอินเดียนถูกกดขี่และขับไล่ออกไปอยู่ที่พื้นที่ที่ชาวตะวันตกจัดสรรไว้ให้

ที่มา <https://1th.me/TJchS>

คนผิวขาวชาวตะวันตก

กลุ่มคนผิวขาวชาวตะวันตก เดินทางไปที่ทวีปอเมริกาหลังจากการสำรวจค้นคว้าทางทะเล โดยมีความเชื่อเรื่องโลกใหม่ เนื่องจากสภาพสังคมในยุโรปช่วงนั้น มีช่องว่างระหว่างชนชั้นที่สูงมากทำให้คุณภาพชีวิตของชนชั้นล่างและชนชั้นกลางมีคุณภาพที่ไม่ดีนัก โดยปกติแล้วคนผิวขาวชาวตะวันตกจะพูดภาษาของตนเอง ทำให้ประเทศในแถบทวีปอเมริกาทั้งหมดใช้ภาษาของประเทศในทวีปยุโรปทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็น ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาสเปน หรือภาษาโปรตุเกส

ที่มา <https://1th.me/3ijm0>

ทาสผิวดำ

ทาสผิวดำ เดินทางข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกมาเพื่อมาเป็นทาส โดยการถูกบังคับจากคนผิวขาวชาวตะวันตก ส่วนใหญ่จะเข้าไปทำงานในภาคเกษตรกรรมเป็นคณงานในไร่หรืองานที่ต้องใช้แรงงานอื่น ๆ เมื่อมาอยู่ในทวีปอเมริกาแล้วก็ถูกกดขี่และบีบบังคับจากเจ้านายและถูกลงโทษด้วยความรุนแรง ในปัจจุบันมีแนวเพลงที่มีที่มาจากทาสผิวดำคือแนวเพลง บลู หรือ แจ๊ส โดยเป็นแนวเพลงที่ส่วนใหญ่นั้นเป็นการพรรณนาถึงดินแดนที่ตนเองจากมา

ที่มา <https://www.openculture.com/2016/05/new-crowdsourced-database-will-locate-the-burial-sites-of-forgotten-us-slaves.html>

เบอร์เบอร์ (Berbers)

ชาวเบอร์เบอร์ มีถิ่นที่อยู่ในบริเวณทะเลทรายสะฮารา ทางตอนเหนือของทวีปแอฟริกา ชาวเบอร์เบอร์มีอักษรและภาษาเป็นของตนเอง โดยชาวเบอร์เบอร์ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีการกล่าวถึงชาวเบอร์เบอร์อยู่บ่อยครั้ง โดยมีอีกชื่อหนึ่งว่า “มัวร์ หรือ แคมมัวร์”

ที่มา <https://1th.me/urhqV>

นีโกร (Negro)

ชาวนีโกร เป็นกลุ่มคนที่มีมากที่สุดในทวีปแอฟริกา โดยชาวนีโกรจะมีชนเผ่ามากมายกระจัดกระจายอยู่ในทวีปแอฟริกา ซึ่งแต่ละเผ่าจะมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หลังจากชาติตะวันตกเข้ามายึดครอง ชาวนีโกรจำนวนหนึ่งถูกกวาดต้อนไปเป็นทาสใช้แรงงานที่ทวีปอเมริกา

ที่มา <https://1th.me/DRMOA>

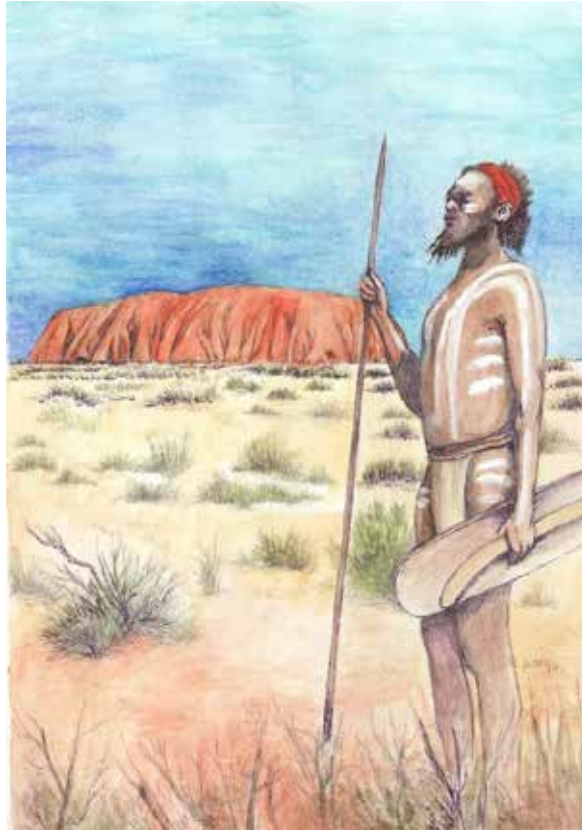
นูเบีย (Nubia)

ชาวนูเบีย มีวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำไนล์ เรียกว่า “อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไนล์” ชาวนูเบีย เป็น กลุ่มคนที่มีความเป็นมาในสมัยโบราณ มีความเก่งกาจในด้านการรบ และมีวิทยาการที่ก้าวหน้ามากกว่า กลุ่มคนอื่น ๆ แต่ในปัจจุบันนี้ชาวนูเบียถูกกลืนวัฒนธรรมเข้ากับชาวอาหรับไปหมดแล้ว

ที่มา <https://1th.me/TRPpt>

อะบอริจิน (Aborigin)

ชาวอะบอริจิน ตั้งถิ่นฐานอยู่ในทวีปออสเตรเลียมานานราว 40,000 ปี ซึ่งชาวอะบอริจินมีวัฒนธรรมเฉพาะตัว โดยเฉพาะการไม่สวมใส่เสื้อผ้า จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ชาวอังกฤษเข้ามาจัดการชนเผ่าพื้นเมืองในออสเตรเลียให้อยู่ภายใต้อำนาจของตน เนื่องจากชาวอังกฤษมองว่าชนเผ่าพวกนี้มีความล้าหลังและป่าเถื่อน ชาวอะบอริจินมีความเชี่ยวชาญในการล่าสัตว์ มีอาวุธล่าสัตว์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เรียกว่า “บูมเบอแรง”

ที่มา <https://1th.me/xKPJZ>

เมารี (Mauri)

ชาวเมารี เป็นชนเผ่าพื้นเมืองของประเทศนิวซีแลนด์ โดยชาวเมารีมีรูปร่างลักษณะที่ใหญ่ มีการแสดงที่ใช้ใบหน้าเป็นหลักเรียกว่า ฮากะ (Haka) ทำให้ผู้ชมรู้สึกกลัว และดูน่าเกรงขาม ชาวเมารีมีความถนัดในด้านการรบ เนื่องจากทำสงครามกันเองมาช้านาน ชาวอังกฤษเจ้าอาณานิคมได้ทำสนธิสัญญาไวตังกิ เป็นสนธิสัญญาที่ยอมรับการมีตัวตนของชนเผ่าเมารี ซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่ทำให้อังกฤษสามารถปกครองนิวซีแลนด์และชาวเมารีได้

ที่มา <https://1th.me/BDu2R>

ใบกิจกรรม
เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้
แอฟริกาและออสเตรเลียก่อนการเข้ามาของชาวยุโรป

กลุ่มคน/ชนเผ่า	ลักษณะสำคัญ
เมสติโซ	
มูแลตโต	
อินเดียน	
คนผิวขาว	
ทาสผิวดำ	
เบอร์เบอร์	
นีโกร	
นูเบีย	
อะบอริจิน	
เมารี	

ใบงาน

เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ แอฟริกาและออสเตรเลียตั้งแต่การเข้ามาของชาวยุโรป

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทุกคนสรุปเส้นเวลา (Timeline) พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของทวีปอเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ แอฟริกาและออสเตรเลียตั้งแต่การเข้ามาของชาวยุโรปของทุกกลุ่มลงในใบงาน

ทวีปอเมริกาเหนือ

ทวีปอเมริกาใต้

ทวีปแอฟริกา

ทวีปออสเตรเลีย

โครงการจัดทำสื่อ ๒๕ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

